Täysistunto

Keskiviikko 29.11.2017 klo 14.02—17.01

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain 11 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 99/2017 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 12/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 12/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

16.03 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä muutetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia ja vapaasta sivistystyöstä annettua lakia siten, että indeksikorotuksia käytännössä jäädytettäisiin. Säästöt kohdistuisivat muun muassa vapaan sivistystyön oppilaitoksiin.

Kansanopistot, kansalaisopistot, opintokeskukset, liikunnan koulutuskeskukset ja kesäyliopistot ovat joutuneet leikkausten kohteeksi jo vuosia. Nyt alkaa tulla seinä vastaan. Me perussuomalaiset olemme jättäneet sivistysvaliokunnassa asian käsittelyn yhteydessä oman vastalauseemme. Katsomme, että vapaan sivistystyön oppilaitokset ovat tärkeä pala suomalaisen koulutuksen ja sivistyksen kentässä. Ne tarjoavat muun muassa paljon yleissivistävää opetusta sekä monille työurankin kannalta tärkeää täydennyskoulutusta. Erinomaiset mahdollisuudet sivistää itseään ilmaiseksi tai melko pienellä rahalla voidaan nähdä järjestelmämme ylpeydenaiheena. Tämä jos mikä tukee elinikäistä oppimista. Muistutan vielä, että vapaan sivistystyön oppilaitosten kohdalla ei voida puhua marginaalitoiminnasta, sillä niitä hyödyntää peräti miljoona ihmistä vuosittain. Miljoona ihmistä käyttää näitä palveluja.

Vapaan sivistystyön tarjoajat ovat joutuneet jo vuosien ajan supistamaan tarjontaansa leikkauksista johtuen. Mielestäni nyt ei ole enää järkevää saksia suomalaista sivistystä kyseisen esityksen mukaisesti.

16.05 **Eeva-Johanna Eloranta sd:** Arvoisa puhemies! Indeksien jäädytys on murentanut osaltaan suomalaisen koulutuksen ja sivistyksen perustaa, kun se otetaan huomioon yhdessä koulutukseen, tutkimukseen ja sivistykseen kohdistettujen miljardiluokan säästöjen kanssa. Hallituksen esityksellä on jälleen kerran kielteinen vaikutus koulutuksen laatuun, kun se vähentää koulutuksen resursseja perusopetuksesta, vapaasta sivistystyöstä, lukioista ja taiteen perusopetuksesta. Julkista taloutta voidaan vahvistaa vain osaamiseen ja kasvuun panostamalla, ei leikkaamalla. Indeksien jäädytysten jatkaminen ei ole enää perustel-

tua tilanteessa, jossa talouden tila on kohentunut merkittävästi ja esimerkiksi verotuotot ovat kasvaneet oletettua enemmän.

Euroopan komission tekemästä seurantakatsauksesta ilmenee selvästi, kuinka Suomessa panostukset koulutukseen ovat menneet täysin vastakkaiseen suuntaan kuin verrokkimaissa. Tähän suuntaan tarvitaan muutos. Kuten hallituksen esityksessäkin mainitaan, opetuksen järjestäjät sekä oppilaitosten ylläpitäjät ovat joutuneet sopeuttamaan toimintansa käytettävissä oleviin resursseihin. Käytännössä tämä on johtanut vahvaan eriarvoistumiskehitykseen alueittain, kun toisissa kunnissa on voitu kompensoida kunnan omalla rahoituksella tehtyjä leikkauksia ja toisissa kunnissa ei. Ilman kunnan lisärahoitusta esimerkiksi lukioiden toimintoja ei ole enää pystytty toteuttamaan laadukkaasti. Myös vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen opiskelijamaksut ovat jo nousseet kohtuuttomasti. Rahoitusleikkaukset ovat lisänneet kuntien tai yksittäisten opiskelijoiden rahoitusvastuuta koulutuksen kustannuksista.

Arvoisa puhemies! Syrjäytyminen on yhteydessä alhaiseen koulutustasoon, heikentyneeseen lukutaitoon ja oppimistulosten eriytymiseen. Tähän tarkoitukseen osoitetut määrärahat maksavat itsensä moninkertaisina takaisin. Ennen maailman parhaan peruskoulumme taso on putoamassa. Suomessa investoinnit perusopetukseen ovat olleet hyvin maltillisia ja vastuuta rahoituksesta on sysätty jatkuvasti enemmän kuntien harteille. Aiemmin valtionosuuksilla voitiin kattaa 57 prosenttia yksikköhinnasta eli valtion rahoitusosuus, kun nyt valtio maksaa enää reilut 20 prosenttia kustannuksista. Ero on melkoinen.

Verrattuna muiden maiden panostuksiin perusopetuksessa olemme pohjaluokassa. Pelkästään pohjoismaiseen keskitasoon pääsemiseksi tulisi Suomessa panostaa vuodessa miljardi euroa enemmän perusopetukseen, kun katsotaan perusopetuksen osuutta bruttokansantuotteesta. Uudistusten toimeenpanoa ja onnistumista vaikeuttaa suuresti lukiokoulutuksen erittäin heikko perusrahoituksen tila. Viime hallituskaudella toteutetut yli 10 prosentin leikkaukset lukion rahoitukseen kohdistuvat suoraan opetuksen toteuttamiseen. Kun lukioissa ei ole hallintoa, josta leikata, ryhmäkokoja on kasvatettu, mikä on vaikeuttanut monipuolisten pedagogisten menetelmien käyttöönottoa. Samoin valinnaisia kursseja on voitu järjestää entistä vähemmän ja itseopiskelu ilman ohjausta on lisääntynyt. Erityisesti lukiossa alkavien kielten opiskelu vaarantuu, mikä ennestään kaventaa väestön kielivarantoa. Pakollisiakin kursseja voidaan toteuttaa vain harvakseltaan, mikä vaikeuttaa opiskelijoiden henkilökohtaisten opiskelusuunnitelmien tekoa ja pahimmillaan viivästyttää valmistumista. Samalla on näkynyt yksikkökokojen kasvaminen ja rehtorin työtaakan kasvaminen rehtorinvirkoja yhdistelemällä.

Lukiokoulutuksen yksikköhinta kattaa enää 87 prosenttia kustannuksista. Kunnat kompensoivat tätä erotusta omalla lisärahoituksellaan, mikä kunta sitten enemmän, mikä vähemmän. Vielä vuonna 2013 lukiokoulutuksen yksikköhinta oli 6 730 euroa, kun se on vuonna 2018 enää himpun yli 6 000. Käytännössä säästöjä ei ole pystytty saamaan opiskelutiloista tai muista palveluista, vaan ne on jouduttu hakemaan nimenomaan opetuksesta. Vapaaseen sivistystyöhön, kuten kansalaisopistoihin, kohdistuvat leikkaukset näkyvät muun muassa siinä, että kansalaisopistoja on yhdistetty ja toimipisteitä lakkautettu. Kurssimaksut ovat nousseet. Samansuuntainen kehitys jatkuu edelleen, vaikka elinikäisen oppimisen merkitys kasvaa työelämän rakennemuutoksessa. Vapaan sivistystyön rooli maahanmuuttajien koulutuksessa on tullut samaan aikaan yhä tärkeämmäksi.

Arvoisa puhemies! Vastustamme indeksijäädytyksiä, sillä ne nakertavat tärkeiden peruspalveluiden rahoittamista ja jättävät pysyvän aukon näiden toimintojen rahoittamiseen.

Käytännössä toiminnan sopeuttaminen yhdistettynä muihin suoraan koulutukseen kohdistettuihin leikkauksiin tarkoittaa lomautuksia, sijaiskieltoja, suurempia ryhmäkokoja, pienempää valinnaisuutta ja opetuksen määrän vähentämistä. Pahimmin leikkaukset kohdistuvat syrjäytymisuhan alla oleviin nuoriin.

Edellä olevan perusteella tulemme ehdottamaan, että lakiehdotukset hylätään.

16.10 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Meillä on nyt ekassa käsittelyssä hallituksen esitys, joka koskee opetuksen ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamista. Kyseessä on selkokielellä sanottuna indeksikorotusten jäädyttäminen. [Pia Viitanen: Eli leikkaus!] — Eli leikkaus. Tällä päätöksellä on taas kerran kielteinen vaikutus niin koulutuksen laatuun kuin myöskin sen määrään. Tämä vähentää koulutuksen resursseja entisestään perusopetuksessa, vapaassa sivistystyössä, lukioissa ja taiteen perusopetuksessa.

Kuten hallituksen esityksessäkin mainitaan, opetuksen järjestäjät ovat jo nyt joutuneet sopeuttamaan toimintaansa käytettävissä oleviin resursseihin, ja tämä on johtanut nyt sitten vahvaan aluekehitykseen nimenomaan eriarvoistavaan suuntaan. Nimittäin toisissa kunnissa on ollut mahdollisuus kompensoida näitä leikkauksia, toisissa kunnissa ei. Hyvä esimerkki nyt löytyy vaikkapa lukiokoulutuksesta, jossa isot kaupungit ovat voineet tukea lukiota ja pienillä mahdollisuudet ovat tietysti sitten heikommat.

Erikseen haluaisin todeta esimerkiksi vapaasta sivistystyöstä sen, että kun nämä leikkaukset ovat kohdistuneet kansalaisopistoihin, niin se on näkynyt nyt siinä, että kansalaisopistoja on yhdistetty ja toimipisteitä on lakkautettu. Kurssimaksut ovat nousseet, ja kurssitarjontaa on myöskin sitten karsittu. Vakinaisen henkilökunnan määrää on jouduttu pienentämään ja minimiosallistujamääriä, joilla kurssit voidaan aloittaa, on jouduttu kasvattamaan kaikkialla Suomessa. [Olavi Ala-Nissilän välihuuto] — Anteeksi, ei saa häiritä puhujaa!

Tämä koskee myöskin kulttuurikenttää. Museoiden, teattereiden ja orkestereiden säästöjä, näitä indeksijäädytyksiä, on tehty jo vuodesta 2012 alkaen. Käymättä nyt tässä erikseen näitä miljoonia euroja lävitse totean, että nämä indeksijäädytykset ja leikkaukset ovat esimerkiksi orkestereille merkinneet lähes 20 prosentin leikkauksia. Niitten vaikutuskin on luonnollisesti sitten jo merkittävää.

Sitten on pakko todeta se, että tämä hallituksen esitys ei sisällä näitten säästöpäätösten vaikutusarviota, mikä on vakava puute. Pysyviä ja suuria leikkauksia museoalalle, taiteeseen, kulttuuriin ja vapaaseen sivistystyöhön esitetään ilman näkemystä siitä, miten nämä leikkaukset vaikuttavat esimerkiksi sosiaaliseen hyvinvointiin, kulttuuriperinnön säilymiseen, monikulttuuriseen yhteiskunnan kehitykseen, matkailuun ja muuhun elinkeinotoimintaan tai työllisyyteen maantieteellisesti eri puolilla Suomea.

Esimerkiksi meidän vastalauseessamme on nostettu esille se, että valtion budjetin kulusäästön vastinparina kaupungit, alueet ja valtio menettävät huomattavan määrän tuloja. Tämä suora tulohävikki johtuu erilaisten palvelutulojen menetyksestä, ja aluetaloudelle tulohävikki on hyvinkin moninkertainen. Mehän tiedämme, miten kulttuuripalvelujen on todettu olevan poikkeuksellisen merkittäviä aluetalouden virkistäjiä, sillä pääosa palvelutuotantoon ja palvelujen käyttöön liittyvästä rahasta jää esimerkiksi teatterin, orkesterin tai museon sijaintipaikkakunnalle.

Eli tässä tilanteessa vastustamme indeksijäädytyksiä. [Olavi Ala-Nissilä: Mistä rahat? — Pia Viitanen: Vaihtoehtobudjetista voi katsoa tarkemmin!] Ne nakertavat näitä meille

tärkeitä kulttuurin, vapaan sivistystyön ja opetustoimen voimavaroja. Mutta täytyy hallituspuolueitten "kunniaksi" todeta, että — älkääs nyt edustaja Ala-Nissilä lähtekö poies, kun sanon nätin sanan hallitukselle! — sivistysvaliokunnan hallituspuolueita edustavat jäsenet halusivat paikata huonoa omaatuntoaan kirjaamalla sivistysvaliokunnan mietintöön seuraavaa: "Sivistysvaliokunta pitää jatkon kannalta tärkeänä, että suotuisan talouskehityksen voimistuessa vaalikauden lopulla vielä arvioidaan kunkin vuoden talousarvion laadinnan yhteydessä mahdollisuutta ottaa opetus- ja kulttuuritoimen eri rahoitusindeksit uudelleen käyttöön." Tämähän on erittäin lupaavaa. Tässä lukee "vaalikauden lopulla". Käytännössähän se nyt tarkoittaa, että ensi vuonna pitäisi tulla lisätalousarvio, jossa näitä paikataan, tai sitten ensi vuoden budjetissa, joka tulee seuraavalle vuodelle, koska tämä hallitustaivalhan rupeaa olemaan jo loppusuoralla. Ei tätä vaalikautta nyt enää kovin paljon jäljellä ole, tai sitä voi olla hyvinkin vähän. Luoja tietää. — Kiitos.

16.17 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Vastalauseessa 1 sanotaan kaikki oleellinen siitä, miksi tämä lakiesitys on syytä hylätä. Kyseessähän on selkeä leikkaus. Indeksien jäädytys yhdessä koulutukseen, tutkimukseen ja sivistykseen kohdistettujen muiden valtavien säästöjen kanssa vaarantaa yhteiskunnan tulevaisuutta muun muassa heikentämällä koulutuksen laatua.

Nämä valtavat säästöt ovat järjettömiä myös siksi, että julkista taloutta voidaan pidemmällä tähtäimellä vahvistaa vain osaamiseen ja kasvuun panostamalla, ei leikkaamalla. Lapsiin ja nuoriin sekä heidän koulutukseensa panostaminen ovat parhaita tulevaisuusinvestointeja, mitä yhteiskunnassa voidaan tehdä. Esimerkiksi syrjäytyminen on yhteydessä alhaiseen koulutustasoon, heikentyneeseen lukutaitoon ja oppimistulosten eriytymiseen. Jokainen syrjäytynyt nuori on inhimillinen ja taloudellinen menetys koko yhteiskunnalle. Nämä säästöt voivat aiheuttaa yhteiskunnalle tulevaisuudessa valtavan suuret kustannukset. Näitä vaihtoehtoiskustannuksia hallitus ei ole lainkaan arvioinut.

Kuten hallitus itsekin myöntää, opetuksen järjestäjät ovat joutuneet sopeuttamaan toimintaansa käytettävissä oleviin resursseihin, ja tämä on tarkoittanut eriarvoistumiskehitystä alueittain, kun toisissa kunnissa on voitu kompensoida leikkauksia kunnan omalla rahoituksella ja toisissa kunnissa taas ei. Riippuen siitä, missä kunnassa lapsi ja nuori asuu, hänellä on hyvin erilaiset mahdollisuudet oppia ja saada hyvää opetusta. Tämä on todella epäoikeudenmukainen kehitys.

Hallituksen esityksestä puuttuvat jälleen kerran kattavat vaikutusten arvioinnit. Valiokunta toteaakin mietinnössään, että hallituksen esityksen vaikutuksia on arvioitava myös yhdessä vireillä olevien ja aiempien säästötoimien kanssa. Monet asiantuntijat ovat huolissaan nyt ehdotettujen ja jo toteutettujen säästöpäätösten kumulatiivisista vaikutuksista. Tämän myöntävät hallituspuolueiden edustajatkin valiokunnassa.

Surullista on myös se, ettei museoalalle, taiteeseen ja kulttuuriin tehtyjen säästöpäätösten vaikutusarvioita ole myöskään tehty, vaikka hyvin tiedämme näiden alojen merkityksen esimerkiksi sosiaaliseen hyvinvointiin ja kulttuuriperinteen säilymiseen. Hallitus puhuu paljon terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä mutta samalla heikentää hyvinvointia tukevien ja edistävien toimien toteuttamismahdollisuuksia kunnissa.

Lopuksi, arvoisa puhemies, vapaaseen sivistystyöhön kohdistuvat leikkaukset ovat johtaneet esimerkiksi kansalaisopistojen yhdistämiseen ja toimipisteiden lakkauttamiseen eri puolilla maata sekä myöskin kurssimaksujen nousemiseen. Entistä useampi joutuu mietti-

mään, onko varaa lähteä esimerkiksi kansalaisopistojen kursseille. Tässä on suuri ristiriita elinikäisen oppimisen periaatteiden ja tavoitteiden kanssa. — Kiitos.

16.21 **Hanna Halmeenpää vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys on kestämätön, eikä sitä vihreä eduskuntaryhmä voi kannattaa. Indeksien jäädytykset heikentävät suomalaisen koulutuksen ja sivistyksen perustaa, kun ottaa huomioon koulutukseen jo kohdistetut miljardiluokan säästöt. Tällä esityksellä on kielteinen vaikutus koulutuksen laatuun: se vähentää resursseja perusopetuksessa, vapaassa sivistystyössä, lukioissa ja taiteen perusopetuksessa. Lisäksi heikennyksiä tulee museo-, taide- ja kulttuurialalle. Koulutukseen kohdistuvien säästöjen jatkaminen ei ole myöskään perusteltua, koska taloudellinen tilanne on kohenemassa.

Hallituksen toimet johtavat alueelliseen eriarvoistumiseen. Kaikilla kunnilla ei ole varaa näitä säästöjä kompensoida. Kansalaisopistojen kohdalla puolestaan käy niin, että pienillä paikkakunnilla, maaseudun kylissä, ei enää voida tarjota kansalaisopistotoimintaa lainkaan tai vain hyvin suppeasti.

Leikkaukset lukioissa puolestaan ovat kohdistuneet varsinkin opetukseen itseensä: ryhmäkoot ovat kasvaneet, valinnaisten kurssien tarjonta on vähentynyt ja itseopiskelu ilman ohjausta on lisääntynyt.

Esitys on myös ristiriidassa hallituksen tavoitteiden kanssa koskien esimerkiksi aikuiskoulutuksen osaamispohjan laajentamista ja taiteen perusopetuksen saatavuuden edistämistä.

Arvoisa puhemies! Panostus kulttuuriseen, koulutukselliseen ja sosiaaliseen pääomaan on elintärkeää. Se lisää sekä henkistä että aineellista kasvua, kehitystä ja tuottavuutta koko yhteiskunnassa. Tällä hallituksen esityksellä mennään valitettavasti juuri päinvastaiseen suuntaan.

16.23 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä on niitä surullisia hallituksen esityksiä. Tämä on niitä hallituksen esityksiä, joissa toden totta petetään se koulutuslupaus, minkä vaaleissa kaikki puolueet antoivat, että nyt saa riittää koulutuksesta leikkaaminen ja enää sitä ei tule tehdä — ja kuitenkin näin tapahtuu. Olemme täällä usein kantaneet huolta esimerkiksi lasten peruskoulun tilanteesta ja siitä, että sieltä ei missään nimessä nyt saisi leikata, päinvastoin sinne pitäisi panostaa, koulutukselliseen tasa-arvoon, ja kyllä se huoli on suuri. Edustajat tässä edellä, muun muassa edustajat Gustafsson, Eloranta ja Mäkisalo-Ropponen, kiinnittivät huomiota juuri tähän tasa-arvoon ja eriarvoistumiseen, ja se on kyllä iso asia, jos jo lapsuudesta eriarvoisuuskehitys lähtee käyntiin. Ja minun mielestäni aika tyypillistä ja kuvaavaa hallituksen politiikalle on paitsi tämä esitys myös se, että ensin leikattiin koulujen tasa-arvo- ja ryhmäkokorahat, ja isolla kädellä, ja sitten annettiin hyvin pienellä hyppysellä takaisin ja nyt sitten paukutellaan henkseleitä, että muka panostetaan. Päinvastoin, huonoon suuntaan menee.

Mutta, puhemies, olemme puhuneet usein koulutuksesta, mutta on myös hyvä, että nyt aika paljon tässä tulivat puheenvuoroissa esiin kulttuuriasiat, ja itse haluan myös niistä sanoa pari sanaa. Eli minusta tänä päivänä on todella iso uhka se, jos kulttuurin kestävää rahoituspohjaa aletaan murentaa. Olen usein sanonut niin, että kulttuuri lisää ihmisen henkistä hyvinvointia, ja tällaisina aikoina jos koska kulttuurin merkitys on tärkeä, ja se on myös sivistyksellisen tasa-arvon kautta hyvin tärkeä asia, ja olen sanonut, että jos valtiontalous on rantapallo, niin kulttuuri on sen pingispallon kokoinen osa, ja jos se siitä vaikka

kokonaan vedettäisiin pois, niin se ei sitä rantapalloa pelasta, vaan päinvastoin, siitä lähtee ilmat. Siksi kannan sitä huolta, mitä edustajatoveritkin täällä aiemmin, teattereiden, orkestereiden ja museoiden kohtalosta, koska esimerkiksi ne ovat juuri tätä alueilla olevaa kulttuuritoimintaa. [Puhemies koputtaa] Hyvin paljon julkisesta tuesta menee pääkaupunkiseudulle, ja nämä ovat niitä alueiden henkireikiä.

16.25 **Ulla Parviainen kesk:** Arvoisa puhemies! Sipilän hallitus on hallitusohjelmassaan sitoutunut julkisen kestävyysvajeen kattamiseen tarvittavilla säästöillä, ja tämä nyt on yksi niistä. Kaikki säästöt ovat harmillisia. Tässä edellä on otettu jo esille nämä kulttuuripalveluihin kohdistuvat säästöt, ja nyt kun täältä meidän mietinnöstämme luen, niin vuosina 2012—2017 ne ovat vajaa 21 miljoonaa ja tämä nyt ehdotettu lisäsäästö on se 0,76 miljoonaa euroa, eli tämä ei ole nyt missään kohtuudessa siihen, mitä on tapahtunut aikaisemmalla kaudella.

Mutta totta on se, niin kuin täällä on kerrottu, mikä merkitys kulttuuripalveluilla on alueellisessa tilanteessa. Varsinkin nyt, kun matkailu on erityisesti Pohjois-Suomessa nousemassa, kulttuuripalvelut ovat osa matkailijankin palvelua ja tuovat sitten sitä elinvoimaa sinne alueelle, joten sikäli on harmillista, että yhä meillä on tämä tilanne, että joudutaan näitä säästöjä tekemään. Mutta eihän, edustaja Gustafsson, teiltä ole jäänyt huomaamatta se, että hallitus on saanut nyt suunnan kääntymään ja tilanne on parempi? Työllisyys kasvaa, ja näin ollen, kuten meillä valiokunnassa on asia kirjattu, tämän suotuisan talouskehityksen voimistuessa vaalikauden lopulla olisi mahdollisuus — me toivomme varmaan kaikki tässä salissa, että tämä toteutuisi — lopultakin katsoa, millä tavalla satsataan ja kehitetään esimerkiksi kulttuuripalvelua, opetusta, tiedettä ja tutkimusta. Eli tehdään toimet niin, että meillä tämä valtion rahatilanne kohenee ja että voidaan sitten myöskin tähän satsata.

16.27 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan siis tehtäväksi indeksijäädytys eräiden esi- ja perusopetuslain mukaisten tehtävien rahoitukseen. Samoin säästöt, jotka ovat hyvin valitettavia, kohdistuisivat muun muassa lukiokoulutukseen. Vastaavasti vapaan sivistystyön oppilaitosten rahoitusta koskien tehtäisiin indeksikorotusta vastaavat säästöt.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksia ovat kansanopistot, kansalaisopistot, opintokeskukset, liikunnan koulutuskeskukset ja kesäyliopistot. Me perussuomalaiset näemme, että erityisesti taloudellisesti vaikeina aikoina vapaan sivistystyön merkitys korostuu henkisen vireyden ylläpitäjänä ja vahvistajana. Vapaan sivistystyön oppilaitosten yhteistyötä aikuiskoulutuskeskusten kanssa tulee lisätä siten, että niiden täydennyskoulutukseen liittyvää kurssitarjontaa on mahdollista järjestää myös vapaan sivistystyön oppilaitoksissa tai kursseilla.

Tässä yhteydessä tulee muistaa, että kansanopistojen, kansalais- ja työväenopistojen, kesäyliopistojen ja vastaavien oppilaitosten toiminta kohtaa vuosittain miljoona kansalaista, joten näiden merkitys on erittäin suuri. Valitettavasti tämä hallituksen esitys vaarantaa alueellisen yhdenvertaisuuden, ja tätä kärjistää se, että erityisesti syrjäseuduilla vapaan sivistystyön oppilasmäärät ovat pieniä ja toiminnan rahoittamiseen osallistumis- ja kurssimaksuilla liittyy suuria haasteita.

Arvoisa puhemies! Koulutus on Suomen menestyksen kivijalka, ja erityisesti nyt, kun talous on lopulta lähtenyt nousuun, orastavaan nousuun ainakin, tämän nousukauden tulisi

näkyä positiivisella tavalla koulutuksen rahoituksen lisäämisenä, ei leikkauksina. Kuten edustaja Elomaa toi aiemmin tässä keskustelussa esille, perussuomalaiset tulevat toisessa käsittelyssä esittämään lakiesityksen hylkäämistä vastalauseen 2 mukaisesti.

16.29 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! En tuossa aiemmassa puheenvuorossani vielä ottanut esiin vapaata sivistystyötä, mistä muun muassa edustaja Savio edellä mainitsi ja puhui. Meillähän on ollut tapaamisia, varmasti monien alueiden edustajilla, vapaan sivistystyön toimijoiden kanssa. Niin myös meillä pirkanmaalaisilla oli, ja saimme sieltä hyviä terveisiä ja kuulla sitä huolta, mikä yleisesti tuli esimerkiksi tätä vapaan sivistystyön rahoitusta ajatellen. Ja kuten todettu, niin kulttuurin osalta kuin myös vapaan sivistystyön osalta minusta se on erittäin tärkeä elementti sivistyksen ja sen tasa-arvon kannalta, että meillä on meidän kansanopistomme, kansalaisopistomme, työväenopistot, opintokeskukset, kaikki tämä. Se on upea kenttä, sitä ei pidä näivettää, jos näin voi sanoa, eli kerta kaikkiaan täytyy pystyä turvaamaan vapaan sivistyksen voimavarat jatkossakin.

Puhemies! Mitä tulee vielä tähän kulttuurin rahoitukseen: Esimerkiksi sen lyhyen ajan viime kaudella, kun itse sain toimia kulttuuriministerin tehtävässä, sen vuoden aikana siihen kehykseen nähden, mikä edessäni oli, sain päinvastoin kulttuurin määrärahoja lisättyä. Eli silloin tuli 10 miljoonaa hyvitysmaksuun, 4 miljoonaa lainauskorvauksiin. Veikkauksesta purettiin liki 5 miljoonaa kulttuurin hyväksi, 2 miljoonaa meni sitten liikunnalle ja nuorisolle tästä. Tämä ehkä osoittaa sitä, että aina ei tarvitse antautua sille ajatukselle, että on pakko leikata.

Tässä tapauksessa haluan muistuttaa, puhemies, tärkeästä asiasta, joka liittyy nimenomaan tähän kulttuuritoimen valtionosuusasiaan, mistä tänäänkin olemme keskustelleet. Nyt on parhaillaan työryhmä pystyssä, joka miettii valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistusta — juuri nämä museot, teatterit, orkesterit — ja siellä näen vahvasti niin, että tämä työ on sinänsä tarpeen ja hyödyllistä, mutta koska hallitus on sanonut, että sen pitää tapahtua kustannusneutraalisti, niin usea arvio sanoo, että se ei näin vain onnistu juuri siksi, koska historiassa on ollut näitä nipistyksiä aika paljonkin siellä sektorilla. Siksi minä jo nyt haluan jättää sen [Puhemies koputtaa] ajatuksen ilmaan, että tämän uudistuksen yhteydessä on resursseja voitava lisätä.

16.31 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Täytyy antaa tunnustus arvostamalleni keskustan kansanedustaja Parviaiselle siitä, että hän on rohkeasti täällä paikalla puolustamassa tätä hallituksen esitystä siltä osin kuin se nyt on mahdollista. Ja sehän nyt ei ihan onnistu edes edustaja Parviaiselta, mutta hienoa, että olette paikalla. Täällä ei ole ainuttakaan kokoomuslaista ollut koko keskustelun aikana.

Halusin myöskin viitata tähän uuteen valtionosuusjärjestelmään, jota nyt kulttuurikentälle tehdään. Tässä meidän sosiaalidemokraattien vastalauseessa todetaan se, mikä kuultiin asiantuntijoilta, että museoilta, teattereilta ja orkestereilta on laskelmien mukaan viety niin, että vähintäänkin 12 miljoonan euron lisärahoitus korjaisi nämä 2010-luvun leikkausten vaikutukset ja mahdollistaisi tarvittavat uudistukset ja uusien toimijoiden ottamisen rahoituksen piiriin. Olen kyllä kuullut asiantuntijoilta myöskin isomman luvun, joka lähenee 20:tä miljoonaa euroa, mutta kun ajatellaan koko tätä kulttuurin kenttää, niin kysymys on verrattain pienistä panoksista sitten kuitenkin, kun puhumme 15—20 miljoonasta eurosta. Toivon, että nyt hallitus vielä sinnittelee, jotta nämä rahat sitten saadaan tämän VOS-uudistuksen yhteydessä.

16.33 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Parviaiselle haluan todeta, että minulla on huoli siitä syrjäytymis- ja eriytymiskehityksestä, mitä tapahtuu juuri nyt ja tänä päivänä, sillä näitä kustannuksia, mitä siitä seuraa, maksetaan vielä kenties kymmenien vuosien jälkeenkin. Näinhän tapahtui 1990-luvun huonon hoidon seurauksena, eli vuosikymmeniä maksettiin niitä kustannuksia takaisin, ja tätä minä pelkään nyt myöskin näiden säästöjen seurauksena tapahtuvan.

Arvoisa puhemies! Toisaalta tieteeseen, tutkimukseen ja kehittämiseen kohdistuvat säästöt syövät tulevaisuuden kasvua. Me emme ikinä pärjää kilpailussa muulla kuin osaamisella. Se on se meidän kansainvälisen kilpailun kilpailuvalttimme. Siksi koulutuksesta, tieteestä, tutkimuksesta ei pitäisi säästää taloudellisesti vaikeinakaan aikoina, koska se on sitä tulevaisuudelta mahdollisuuksien viemistä.

Sitten kolmanneksi: Osallistumisen kulttuuriin ja vapaan sivistystyön toimintaan pitäisi olla mahdollista kaikille, ja sen pitäisi olla peruspalvelu, tai oikeastaan minun mielestäni sen pitäisi olla perusoikeus. Nyt nämä toiminnan supistukset ja maksujen korotukset uhkaavat tätä perusoikeutta.

16.35 **Ulla Parviainen kesk:** Arvoisa puhemies! Tässä kun oli keskustelussa aiemmin, mitä siellä aikaisemmalla hallituskaudella on tapahtunut, ja saimme kuulla sieltä sitten terveisiä, niin nythän me odotamme, että saamme Karvista nyt sen arvion siitä, mitä edellisen hallituskauden säästöt ovat. Sivistysvaliokunta minusta ihan viisaasti kirjasi myös tähän, että pitää katsoa myös eteenpäin, mitä tällä hallituskaudella on tapahtunut. Mutta nyt tämän vuoden loppuun mennessä meillä pitäisi saada selvitys, että pääsemme todella tutkimaan, mitkä ovat olleet ne vaikutukset sivistyksellisiin oikeuksiin sitten niillä päätöksillä, mitä on tehty silloin edellisellä kaudella. 2014 on hyväksytty lausuma, jossa tämä on päätetty, eli suurta viisautta edelliseltä kaudelta.

16.36 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Nyt kun on mahdollisuus ihan minuutti kaksi puhua kulttuurista, niin käytän tämän mielelläni hyväkseni.

Kulttuurista ja kulttuuripalveluista ja niiden saatavuudesta tulee mieleen yksi asia, henkinen hyvinvointi ja sen maksulappu. Sitä on vaikea laskea, mutta tiedämme sen, että ilman kulttuuria olisimme hukassa. Jokainen käyttää kulttuuripalveluja viikoittain, huomaamattaan, jopa se ihmistyyppi, joka kulttuurista sanoo näin, että hän vihaa sitä.

Mutta kun nyt kulttuurista on vielä lisättävää ja sanottavaa ja se mahdollisuus annetaan, niin voisin sanoa vielä sen, että toivoisin, että valiokunnissa nähdään myös kotimaisten pienten levy-yhtiöiden, pienten paikallisradioiden tukala tilanne tällä hetkellä kansainvälisten suurten yhtiöiden puristuksessa. Meidän pitää huomata se, että jos haluamme myös sitä kansallista kulttuuria säilyttää jatkossakin, niin pitää tukea näitä pieniä toimijoita paremmin.

16.37 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Parviaiselle toteaisin, että tämä kansallisen arviointikeskuksen — lyhenteenä Karvi, kansallinen arviointikeskus, joka siis arvioi meidän kansallista koulutuspolitiikkaamme — selvitys, tutkimus julkistettiin tämän viikon maanantaina ja se koski nimenomaan edellisen kauden hallitusta ja sen aikana tehtyjä säästöjä ja muita. Siinä oli yksi mielenkiintoinen tutkimustulos, ja se oli se, että kun niitä säästöjä jo silloin tehtiin, liikaakin mielestäni, niin kunnat ovat merkittävällä tavalla voineet paikata näitä säästöjä. Itse tämän Karvin tiedotteessa ja johtopäätöksissä todettiin,

että mitään merkittäviä alueellisia tai tasa-arvoon liittyviä vaikutuksia ei ollut, siis sellaisia, jotka olisivat megaluokan kokoa. Se osin johtuu siitä, että kun olin myöskin itse kaksi vuotta opetusministerinä, parhaimpana vuonna 2012 lisäsin 60 miljoonaa euroa käytettäväksi opetusryhmien koon pienentämiseen ja 23 miljoonaa euroa kunnille käytettäväksi tämmöiseen positiiviseen tukemiseen alueelle, jolla on paljon työttömyyttä, jolla vanhempien koulutustaso on matala tai jolla on maahanmuuttajia, eli yhteensä 83 miljoonaa euroa. Se on siis ihan oikeasti iso raha, [Puhemies koputtaa] ja näistä on sitten seurannut se, että ne vaikutukset eivät ole olleet dramaattisia.

16.39 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tähän edustaja Gustafssonin puheenvuoroon on hyvä jatkaa, että kun niitä leikkauksia jouduttiin tekemään, niin kaikki puolueet yhdessä, yhteisvoimin ennen vaaleja antoivat sen lupauksen, että nyt ei enää leikata koulutuksesta. Siksi minä ihmettelen esimerkiksi nyt, puhemies, tässä keskustelussa, missä on meidän entinen "sivistyspuolue" kokoomus. Loistaa tässä nyt poissaolollaan, vaikka toivoisin, että kokoomus olisi täällä nyt keskustelemassa tästä asiasta. Kun aika usein sieltä päin salia kuuluu viestejä siitä, kuinka loistavasti Suomella nyt meneekään, niin kyllä minä haluaisin myös kuulla, miten he näkevät tämän koulutustilanteen riskit, kun jatkuvasti näitä leikkauksia tehdään. Itse istun valtiovarainvaliokunnassa, ja kun sivistys- ja tiedejaostossa mutta myös koko valiokunnassa kuulemme ekonomisteja, kaikilta tulee yksiselitteinen viesti: tässä ajassa ei ole viisasta leikata koulutuksesta. Se on yksiselitteinen. Olen usein sanonut, että löydättekö yhtäkään ekonomistia tai talousasiantuntijaa, puhumattakaan opetusalan ammattilaisista tai perheistä tai lapsista, jotka voisivat sanoa, että koulutusleikkaukset ovat millään tavalla tällä hetkellä viisaita.

Puhemies! Tähän loppuun sen vielä haluan alleviivata, että viime kaudella kuitenkin haluttiin nähdä, että täytyy tehdä toimia, joilla tasa-arvo lisääntyy ja eriarvoisuutta torjutaan, ja vaikeinakin aikoina satsattiin lisää rahaa oppilasryhmien pienentämiseen. Sosiaalidemokraattiset opetusministerit tämän tekivät, Jukka Gustafsson — hyvää työtä — äsken siitä juuri kertoi, mitä tapahtui. No, nyt kun tämä hallitus tuli, näitä tasa-arvorahoja leikattiin massiivisesti, ja kun nyt vähän palautetaan, niin kuvitellaan jonkun silmänkääntötempun avulla annettavan se kuva, että nyt ikään kuin satsattaisiin lisää, mutta kyllä siellä iso leikkaus on taustalla. Sitä ei oikein puhumalla toiseksi saa, ja olen siitä hyvin pahoillani.

16.41 **Ulla Parviainen kesk:** Arvoisa puhemies! Maanantaiseen tilaisuuteen ei ollut mahdollista osallistua eikä seurata sitä edes verkon kautta, joten se on vielä tarkemmin tutkimatta, mitä siellä on. Mutta eikö ole hyvä asia, että nytten on sivistysvaliokunta ajatellut, että tämän arviointityön pitäisi myöskin jatkua ja pitäisi katsoa, mitä vaikutuksia on tällä kaudella ollut. Me varmaan budjetin yhteydessä pääsemme keskustelemaan nyt tarkemmin näistä lisäyksistä. Esimerkiksi jos positiivisen diskriminaation rahaa 15 miljoonaa lisätään kuluvaan kauteen, niin mielestäni se on ihan hyvä lisäys, mutta jatketaan tätä keskustelua sitten tulevilla viikoilla.

16.42 **Hannakaisa Heikkinen kesk:** Arvoisa puhemies! Pientä rajaa, edustaja Viitanen, kuitenkin sinne suuntaan. Eivät nämä leikkaukset varmasti tälläkään sektorilla tunnu hallituksessa hyvältä, mutta jotain on tehtävä. Teidän saldonne viime kaudelta: 100 000 työtöntä, ja jos mietitään niitä kuluja yksistään, puhutaan sellaisista miljardiluokan menoista, että siinä on saanut kyllä kalkulaattorin kanssa yksi jos toinenkin miettiä, mitenkä tämä

Suomi on saatu kääntymään. Ja se on saatu. Talouden kasvu porskuttaa semmoisia lukuja, joita ei osattu edes ajatella kaksi ja puoli vuotta sitten. Tämä antaa tulevaisuudenuskoa siihen, että me pystymme rakentamaan myös sivistys- ja koulutuspolitiikkaa tulevaisuudessa niin, että niukkuus ei olisi se ensimmäinen, mikä meillä on kädessä, vaan visiot voivat olla paljon valoisammat.

Niin että pientä rajaa siihen. Joltakin pohjalta, ja tällä kertaa erittäin huonolta pohjalta, tähän hallituskauteen lähdettiin, ja onneksi kehitys on saatu hyvällä toiminnalla parempaan suuntaan.

16.43 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! En mielelläni sanoisi tätä, mutta pientä rajaa sille, mitä hallitus nyt tekee omilla arvovalinnoillaan. Nyt hallitus eriarvoistaa tätä yhteiskuntaa. Kun täällä nyt tästä viime kaudesta puhuttiin, niin meillä on ihan taulukot, jotka ovat surulliset siinä suhteessa tasa-arvon kannalta, että eriarvoistumista, nimenomaan tuloerojen kasvun myötä, tämä hallitus lisää. Edellishallituksen aikana tuloerot kapenivat, tämän hallituksen aikana ne kasvavat. Siitä on muuten eduskunnan tietopalvelun laskelma, [Hannakaisa Heikkinen: Nimenomaan näin!] katsokaa sitä. Toivon, että katsotte, ja toivon, että omatunto kolkuttaa.

Toivon, että keskustalaiset edes eivät näin innokkaasti tukisi tätä kokoomuslaista, oikeistolaista talouspolitiikkaa, mitä tämä hallitus tekee. Kuuluuko kasvu kaikille? Hienoa, että talous kasvaa. Kuuluko se oikeasti kaikille?

Tällä hallituksella on varaa alentaa miljoonaperintöjen verotusta. Tällä hallituksella on varaa antaa apteekkarivähennyksiä kaikkein hyvätuloisimmille yrittäjille. Tällä hallituksella on varaa näihin, mutta hallituksella ei ole varaa pienten lasten tai koulutusta tarvitsevien ihmisten riittävään ja laadukkaaseen koulutukseen, vaan siellä tehdään leikkauksia, jotka myös tulevaisuuden kasvun kannalta ovat aika tuhoisia. Pientä rajaa, arvoisa hallitus.

16.45 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Ehkä edustaja Heikkisen puheenvuoro istui tähän tilanteeseen. Sitten voi myöskin nähdä, että ei se nyt ehkä välttämättä hirveän hyvin sovi. Oikeastaan viittaan vain siihen, että merkittävä määrä ekonomisteja ja tutkijoita toteaa, että se, että nyt työllisyys on parantunut — se on erinomainen asia — johtuu kolmesta syystä: [Pia Viitanen: Edellisen hallituksen toimista!] paitsi nykyisen hallituksen toimista myöskin edellisen hallituksen toimista, mutta kaikkein merkittävimmin se on johtunut tästä markkinatilanteen merkittävästä paranemisesta, joka on mahdollistanut meidän viennin merkittävän kasvun.

Mutta sitten, kun ruvetaan keskustelemaan näistä koulutuksen ja kulttuurin leikkauksista, aivan niin kuin sivistysvaliokunnassa todettiin, nyt tässä tilanteessa olisi voitu nämä indeksileikkaukset jo jättää tekemättä.

16.46 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Tasa-arvorahojen leikkaus on kasvattanut ryhmäkokoja eri puolilla Suomea. Esimerkiksi omassa kotikaupungissani ryhmäkoot kasvoivat jälleen. Nyt me mietimme siellä, olisiko mahdollisuus lisätä rahoitusta omana toimintana, koska me olemme huomanneet, että suuret ryhmät näkyvät ihan selkeästi koulujen toiminnassa, oppimistuloksissa ja kouluviihtyvyydessä.

Se etu saatiin viime kaudella erityisesti edustaja Gustafssonin ollessa ministerinä ja lisätessä näitä tasa-arvorahoja, että ryhmäkoot saatiin inhimillisiksi. Se oli se suuri asia, joka lisäsi tasa-arvoa ja vähensi eriarvoistumiskehitystä. Nyt se näkyy etenevän toiseen suun-

taan, ja tämä on tasa-arvon ja tulevaisuuden ja oppilaiden tulevaisuuden kannalta juuri sitä huonoa kehitystä.

16.47 **Hannakaisa Heikkinen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti tästä työllisyyden kasvusta. Ei varmasti yksin hallitus, ei yksin vienti... [Pia Viitanen: Kuuluuko kasvu kaikille?] — Kasvu kuuluu kaikille, nimenomaan. — Mutta se pointti... [Pia Viitasen välihuuto] — Jos, Viitanen, painatte sitä nappia ja puhutte sitten sillä omalla puheenvuorolla, sitä on kyllä muutenkin jo kuultu, niin minä tämän minuutin käytän ihan ilman teidän taustahuuteluanne. — Niin, oleellista on se, että se oli kuitenkin se lähtökohta, mistä tämä hallitus lähti. 100 000 työtöntä oli, ja me kaikki tiedämme, jotka työllisyysasioitten parissa olemme, että se ei ole ihan ilmaista leikkiä ja se heijastuu ei pelkästään niihin työllisyydenhoitorahoihin vaan myös sosiaalisen hyvinvoinnin menoihin, elikkä se kumuloituu tässä yhteiskunnassa monin tavoin, ja verotulot jäävät saamatta. Tältä pohjalta jouduttiin radikaalisti löytämään uudenlaisia lääkkeitä. Edellinen hallitus ei löytänyt oikeita lääkkeitä, tämä hallitus todennäköisesti on löytänyt näitä, ja siltä pohjalta on hyvä lähteä eteenpäin. Toivon, että sitä hallituskautta on jäljellä vielä se puolitoista vuotta, että nähdään myös ne aidot kasvun hedelmät — että kasvu kuuluu kaikille.

16.48 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! No, teot puhuvat toista. Valitettavasti kasvu ei tämän hallituksen arvovalinnalla kuulu kaikille, vaan varakkaimmat saavat aika muhkean siivun ja pieniosaisilta leikataan. Tämä on tosiasia, ja tälle emme voi mitään.

Kuitenkin toivoisin, että esimerkiksi keskustalaiset täällä löytäisivät hieman sitä alkiolaista sydäntä ja henkeä. Nythän jokin aika sitten oli aika rankkaa kieltä, tutkimus kertoi keskustan kentän mielipiteistä siitä, millaista politiikkaa hallitus tekee. Sen kokivat puoluevaltuutetut kovin kovin oikeistolaisena, ja siksi toivoisin, että täällä salissa eivät niin innokkaasti, intoa pursuen suorastaan, keskustalaiset puolustaisi sitä kokoomuslaista talouspolitiikkaa. Mutta päivästä toiseen mentäessä me näemme tämän saman joka päivä. Näin se tapahtuu, ja tässä kerta kaikkiaan pitää hyväksyä se, että meillä on erilaiset arvomaailmat. Sille ei mitään voi. SDP:n mielestä kasvu kuuluu kaikille, ja siksi tekisimme toisenlaisia arvovalintoja. Esimerkiksi koulutukseen panostaisimme leikkausten sijaan.

16.50 **Hannakaisa Heikkinen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä avaan sitä, mistä lähtötilanteesta me lähdimme tähän. Meillä oli erittäin heikko, laskeva kurimustalous, meillä oli kasvava työttömyys. Piti löytää uudet lääkkeet tähän, ja iloksemme voimme todeta, että kasvu on voimakkaampaa tällä hetkellä kuin osattiin edes ajatella ja ennakoida silloin, kun hallitus tämän repun selkäänsä sai, jonka kanssa ollaan tätä taivalta taaperrettu.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa varmasti olemme nähneet niitä asioita, että olemme joutuneet leikkaamaan myös pienituloisilta, mutta keskusta on vakaasti sitä mieltä, että vahva valtiontalous on köyhän paras turva. Talous on vahvistumassa, ja minä uskon siihen, että niitä hyvinvoinnin siemeniä on helpompi jakaa, kun siellä omassa kukkarossa on jotain, mitä jakaa.

16.51 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Kahta asiaa olisin toivonut hallitukselta näiden säästöjen tekemisen yhteydessäkin.

Olisin toivonut, että hallitus olisi laskenut vaihtoehtoiskustannuksia eli olisi arvioinut, mitä kustannuksia tulee näistä säästöistä tulevaisuudessa. Se olisi ollut aivan mahdollista

laskea, ja sen perusteella olisi voitu tehdä kenties toisenlaisiakin ratkaisuja kuin mitä nyt on tehty.

Toinen toive olisi se, että hallitus olisi tehnyt lapsivaikutusten arvioinnit, kuten hallitusohjelmassa silloin aikanaan luki, että nyt tehdään päätöksiä lapsivaikutusten arvioinnin pohjalta. Niitähän ei ole tehty. Lisäksi myöskin tämä kokonaisvaikutusten arviointi on hyvin huonosti tehty yleensäkin, ja se näkyy myöskin tässä lakiesityksessä. Eli nyt tänne on tullut säästölakeja pikkuhiljaa, ja joka lain ympärillä ja kohdalla tehdään pieni säästö. Mutta missään vaiheessa hallitus ei laske, mitä ovat ne kokonaisvaikutukset kaikista näistä säästöistä esimerkiksi lapsiperheille tai oppilaille tai lapsille yleensäkin.

16.52 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Käytän viimeisen puheenvuoron tämän asian tiimoilta, koska tämä rönsyilee nyt vähän laidan yli.

Edustaja Heikkinen on kovin nyt korostanut sitä lähtökohtaa, mistä Sipilän hallitus lähti liikkeelle. No, eräs lähtökohta, oikein kivijalka, piti olla se, että koulutuksesta ei enää leikata, kun yleisesti oli tiedossa ja olen sen itse myöskin koulutusasiantuntijana todennut, että edellisen hallituksen tekemät koulutusleikkaukset menivät jo aivan äärirajoille, joiltakin kohdin jo ylikin. Sen takia me sosiaalidemokraatit otimme sen ihan tosissamme, että ei enää leikata, ja sen takia tämä tuntuu nyt tosi ikävältä, että tässä yhteydessä tämä indeksihammas edelleen puree koulutukseen ja kulttuuriin. — Loppu.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 99/2017 vp sisältyvien 1.—2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.